

**XIX. državno natjecanje iz hrvatskoga jezika
6. – 8. svibnja 2014.**

treći (III.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--	--

(peteroznamenkasti broj i riječ)

broj bodova:

100	
-----	--

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pažljivo ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pažljivo pročitati.
5. Treba pažljivo slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati crnom ili plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pismenu žalbu.

Želimo ti uspjeh na Natjecanju!

Državno povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Državnoga povjerenstva)

2. _____
(član Državnoga povjerenstva)

3. _____
(član Državnoga povjerenstva)

1. Zaokruži prvo slovo onih riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

hrvatski pjesnik i najvažnija osoba hrvatskoga narodnog preporoda, ivan mažuranić, rodio se u novom vinodolskom prije točno dvije stotine godina. školovao se u rijeci, zagrebu i mađarskoj, radio je kao učitelj, odvjetnik i političar, a nakon revizije hrvatsko-ugarske nagodbe postaje prvi ban pučanin. prva je njegova objavljena pjesma primorac danici izrazito klasicistički intonirana. suvremenici su ga smatrali vrsnim pjesnikom pa mu je povjerena dopuna gundulićeva osmana. autor je političkoga spisa hrvati mađarom i, u suradnji s jakovom užarevićem, njemačko-ilirskoga slovara. glavno mu je djelo romantični ep o borbi crnogoraca i turaka smrt smail-age čengića.

6	
---	--

2. Označi padež uobičajenom kraticom (N, G, D, A, V, L, I) iznad svih sklonjivih (imenskih) riječi.

Mažuranić se rodio na pogledu mora, kraj njega je proveo djetinjstvo i gimnazijske dane, ali je gotovo cio svoj ostali život proveo među ljudima s kopna, baveći se ustoj poslovima koji ponajviše nisu s morem imali nikakve veze. (...) Unatoč tome, more je u njegovim pjesmama izbijalo i onda kad nikako nije mislio o njemu pisati, i kad je pred očima imao opet kakve više pojmove.

(Antun Barac, *Mažuranić*)

5	
---	--

11	
----	--

3. Upiši ije/je/e/i.

Prvo d( )lo koje ga je odmah predstavilo kao snažnu um( )tničku osobu bila je nadopuna Gundulićeva sp( )va Osman. Nadopune 14. i 15. p( )vanja izvršili su pr( ) Mažuranića P( )rko Sorkočević i Mare Zlatarić, ali bez većeg usp( )ha. Mažuranić je sastavio popis, odnosno r( )čnik r( )či što ih je Gundulić upotr( )bio u svom epu. Dodamo li tome da se Mažuranić sasvim usp( )o saživ( )ti s Gundulićevim tekstom usvojivši njegov stil, izraz i jezik u c( )lini – vid( )t ćemo kako je usp( )šno izn( )o vrlo težak i vr( )dan um( )tnički zahvat. Vr( )me je pokazalo kako je Mažuranić napr( )dniji od tradicionalnoga stvaralaštva.

(Miroslav Šicel, iz *Predgovora* Mažuranićevu epu)

4	
---	--

4. Upiši rečenične i pravopisne znakove.

Ivan Mažuranić 1814 1890 bio je hrvatski pjesnik jezikoslovac i političar

Dođite ovamo sluge moje više aga brđane mi izvedite

Sin mu Novica vrišti Aman aman i starac pišti

Mrijeti mrijeti za Kristovu vjeru svetu uzviknu Crnogorčad mlada

Mirko vođa čete dan dva nakon toga događaja ubija agu

(prema Mažuranićevu epu)

5	
---	--

5. Odredi naglasak i zanaglasnu dužinu riječima u rečenici.

Ja sam te zvao srećom, ljepotom i ženom...

(Antun Gustav Matoš, *Sjena*)

4	
---	--

13	
----	--

6. Razvrstaj u tablicu sve glagolske oblike iz teksta. Ako se koji glagolski oblik ponavlja, treba ga svaki put prepisati.

I ja sam ljubio. Ponajljepšu, ponajčestitiju djevojku mog rodnog grada. (...) Na Novu godinu dođoh čestitati i već htjedoh otići jer vrata ostadoše zatvorena. Najzad škrinuše. Otvorila mi ona, Cvijeta, u prostoj crnoj haljini, sa svježim ljubičicama na grudima gdje nekada izdahnuše moje prve ruže.

– Uđite, uđite samo! Ulazeći kroz tamno predsoblje, osjetih ugodan, hladan val koji mi zapljusnu cijelo tijelo, skupivši se na tjemenu kao da se korijenje od kose sledilo. (...)

– Samo, na žalost, dar koji vam nosim, ne vrijedi ni groša. (...)

– Pokažite. Bit ću zadovoljna, obećavam unaprijed. (...)

Elem, lutajući tuđinom za nepoznatim mi ciljem, namjera me namjerila bila na prastar gradić sa tvornicom stakla i starim drevnim parkom u blizini. (...) U gradić bih odlazio tek po kruh za nekoliko dana.

(Antun Gustav Matoš, *Balkon*)

infinitiv	
prezent	
perfekt	
aorist	
pluskvamperfekt	
futur prvi	
imperativ	
kondicional prvi	
glagolski prilog sadašnji	
glagolski prilog prošli	

6	
---	--

6	
---	--

7. Zadatak ima dva dijela.

- a) Odredi vrstu gramatičke veze među sastavnicama podcrtanih sintagmi.
- b) Odredi podcrtane sintagme prema ulozi (funkciji) zavisne sastavnice.

Sve mi te sutonske tajne šaptaše jutros sjena, šetajući ispod vunastog oblaka preko strništa, milujući gnijezda ševa... Ja sam sjena i volim sjene...

(Antun Gustav Matoš, *Sjena*)

sintagma	prema vrsti gramatičke veze među sastavnicama	prema ulozi (funkciji) zavisne sastavnice

5	
---	--

8. Odredi rečenice prema glagolskoj/predikatnoj kategoriji načina.

- a) Uvijek se putuje. _____
- b) Putovali bi da imaju novca. _____
- c) Nastavite putovati! _____

3	
---	--

9. Preoblikuj zadanu rečenicu u niječno-upitno-uskličnu rečenicu, ne mijenjajući glagolsko vrijeme.

Dogovorili smo se.

_____

1	
---	--

9	
---	--

10. Odredi sintaktičku službu podcrtane riječi u rečenici.

Kô da strepi mrki vuče / S planinskoga gladna miša. (iz Mažuranićeva epa)

_____

1	
---	--

11. Ispiši predikate iz rečenica.

a) Svijet je sjena. _____

b) Kad ne bijah, bijah sjena. _____

c) I sunce je sjena mističnog sunca. _____

d) I kad ugasnu planeti, ti ćeš biti carica svijeta. _____

(Antun Gustav Matoš, *Sjena*)

4	
---	--

12. Odredi vrstu atributa s obzirom na svojstvo koje daje imenskoj riječi.

a) žuta ruža _____

b) sretan/nesretan čovjek _____

c) ljepota žene _____

d) svaka sreća _____

4	
---	--

13. Ispiši iz teksta imenske attribute.

Zaspasmo pored krijesnica... uz pospani žubor jezera, uz šaptanje šaša i lišće od lopoča, a među lopočem i zvijezdama već se mazi stidljiva mjesečina, spuštajući u zelenu vodu plašt od srebra i od brokata.

(Antun Gustav Matoš, *Balkon*)

_____

2	
---	--

11	
----	--

14. Ispiši subjekte iz rečenica.

- a) Mnogi su radost pronašli u glazbi. _____
- b) I onda im se dogodi najljepše. _____
- c) Bratovo je i moje. _____
- d) Ljubiti je Božji dar. _____

4	
---	--

15. Ispiši predikatne proširke iz navedenih rečenica i odredi im vrstu.

Videć aga krepost taku, zazebe ga na dnu srca. (iz Mažuranićeva epa)
Umoran već stigo domu svojemu. (Antun Gustav Matoš, *Camao*)

predikatni proširak	vrsta

2	
---	--

16. Podertaj objekte i odredi im vrstu (izravni, neizravni, unutrašnji).

- a) Vjerovali su u istinu. _____
- b) Noć ćemo noćiti u predgrađu. _____
- c) Još noćišta nisam našao. _____

3	
---	--

17. Prepiši rečenicu *Tko li nam ga piše?* tako da prezent zamijeniš kondicionalom prvim.

_____

1	
---	--

10	
----	--

18. Ispiši priložne oznake iz sljedeće rečenice i odredi im vrstu.

Osman je zbog izdaje propao u ono vrijeme kada je bio na vrhuncu moći. Uza sav trud da ga obrane, osim njega, na sličan su način stradali i njegovi istomišljenici.

3	
---	--

19. Zadatak ima dva dijela.

- a) Preoblikuj objektну rečenicu u subjektну rečenicu.
- b) Preoblikuj dopusnu rečenicu u suprotnu rečenicu.

- a) Govore da će doći bolji dani. _____
- b) Njega nema iako se već smračilo. _____

2	
---	--

20. Odredi intonaciju upitne rečenice.

Što mi se to događa?

1	
---	--

21. Modifikatorima oblikuj rečenicu *Nisu položili ispit.* tako da izriče:

- a) žaljenje _____
- b) vjerojatnost _____

2	
---	--

8	
---	--

22. Odredi vrstu podcrtanoga dativa osobne zamjenice.

Što si mi danas zamišljen, prijatelju?

_____

1	
---	--

23. Odredi vrstu podcrtanih surečenica.

Dok je Europa već davno bila riješila svoje nacionalno pitanje i počela rješavati probleme klasnih odnosa, koje je zaoštrila do kraja, mi smo se nalazili na pragu rješavanja nacionalnoga problema u okvirima tadašnje Austrije, zato je Mažuranić mali povijesni događaj transponirao u novu pjesničku i umjetničku ideju.

(Miroslav Šicel, iz *Predgovora* Mažuranićevu epu)

surečenica

vrsta

_____	_____
_____	_____
_____	_____

3	
---	--

24. Preoblikuj nezavisno složene rečenice u odgovarajuće zavisno složene priložne rečenice.

a) Radite i uspjete.

_____

b) Sutra ću otići u knjižnicu i posuditi ep Ivana Mažuranića.

_____

c) Puno je učio pa je znao sve odgovore.

_____

3	
---	--

7	
---	--

25. Odredi vrstu zavisno složene rečenice prema službi (mjestu uvrštavanja).

- a) Molim vas neka to ostane među nama. _____
- b) Osjetih da i on za mene mari! _____
- c) Odsvirajte mi štogod da se sjetim. _____
- d) Ne živi što je živo. _____

(A. G. Matoš, *Lijepa Jelena i Balkon*)

4	
---	--

26. Preoblikuj jednostavne rečenice u odgovarajuće atributne ili apozicijske rečenice.

- a) Poklonjenomu se konju ne gleda u zube.
_____
- b) Mladenačkih se nestašluka uvijek rado sjećamo.
_____
- c) Hrvatski se književnik Ivan Mažuranić rodio 1814. godine.
_____

3	
---	--

27. Zaokruži slovo ispred rečenice s obilježenim redom riječi.

- a) Snijeg lagano sipi.
- b) Pojavila se u rano proljeće.
- c) Postao je slavan za života.
- d) Tišine su već zaboravili.

1	
---	--

8	
---	--

28. Ispiši konektore iz navedenoga teksta i odredi im vrstu.

Osim toga, postao je uzor mnogima. Točnije rečeno, primjer koji treba slijediti. Sve u svemu, naše će priznanje doći u prave ruke. Inače, mogli bismo učiniti nepravdu.

konektor	vrsta konektora

4	
---	--

29. Zamijeni čakavsku i kajkavsku rečenicu odgovarajućom rečenicom na standardnome jeziku.

a) čakavski: Biš bija kanta da si moga?

_____

b) kajkavski: Nigdar ni bilo nit ne bu.

_____

2	
---	--

30. Pridruži navedene oblike riječi filološkim školama koje ih zagovaraju.

cieli, cijeli, cili, listje, žen, ženah, ženama, Čakovac, čto, lipota

a) riječka škola _____

b) zadarska škola _____

c) zagrebačka škola _____

d) škola hrvatskih vukovaca _____

4	
---	--

10	
----	--

31. Dopiši u tablicu podatke koji nedostaju.

Adolfo Veber Tkalčević	1859.	
	1860.	<i>Recimo koju</i>
	1899.	<i>Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika</i>
Ivan Broz i Franjo Iveković		<i>Rječnik hrvatskoga jezika</i>

4	
---	--

32. Koji je jezikoslovac iz 18. stoljeća bio uzor Ljudevitu Gaju u njegovoj reformi latiničnoga pisma?

_____

1	
---	--

33. Imenuj podcrtani oblik krnjega infinitiva koji se pojavljuje u hrvatskim narječjima.

Idem spat.

_____

1	
---	--

34. Oblikuj zadanu rečenicu prema pravilima o redoslijedu pisanja enklitika.

Želiš li reći da je mu ih već poslala?

_____

1	
---	--

7	
---	--